

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΧΑΝΟΣ

1. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης
Λεωφ. Ανδρέα Συγγρού 136

Αθήνα 176 71, Ελλάδα

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Email: chanton@panteion.gr

Τηλ. Γραφείου: 210 920 1715

Google Scholar: <https://scholar.google.com/citations?user=EyzijGYAAAAJ&hl=el>

2. ΣΠΟΥΔΕΣ

- Οκτώβριος 1980 – Δεκέμβριος 1984: Πανεπιστημιακές σπουδές της νομικής επιστήμης στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
- Δεκέμβριος 1984: Απονομή του πτυχίου της νομικής σχολής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης (με τον βαθμό: λίαν καλώς)
- Μάρτιος 1985 - Ιούλιος 1992: Νομικές, φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές μεταπτυχιακές σπουδές στην Νομική και Φιλοσοφική Σχολή του Βεστφαλικού Γουλιελμείου Πανεπιστημίου του Münster της Γερμανίας.
- Μάρτιος 1985 - Ιούνιος 1992: Επιστημονική έρευνα υπό την ιδιότητα του υποψηφίου διδάκτορα και συγγραφή της διδακτορικής μου διατριβής, που υποβλήθηκε στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Münster (Επιβλέπων καθηγητής: Prof. Dr. Dr. Dr. h.c. mult. Werner Krawietz· δεύτερος εισηγητής: Prof. Dr. Dieter Wyduckel).
- Ιούνιος 1992: Μετά την προβλεπόμενη από τον νόμο προφορική εξέταση, στην οποία υποβλήθηκα επιτυχώς, αναγορεύθηκα Διδάκτωρ Νομικής (με τον ανώτατο βαθμό: *summa cum laude*).

3. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

- 1985 – 1992: Συνεργάτης στην έδρα Κοινωνιολογίας του δικαίου, Φιλοσοφίας του δικαίου και Κοινωνικής φιλοσοφίας στη Νομική Σχολή του Βεστφαλικού Γουλιελμείου Πανεπιστημίου του Münster (Γερμανία) (καθηγητής: Prof. Dr. Dr. Dr. h.c. mult. Werner Krawietz)
- 06. 03. 1995 – 31. 03. 1996: Επιστημονικός βοηθός (wissenschaftlicher Mitarbeiter) στο Ινστιτούτο για το Δίκαιο της τεχνικής και το Δίκαιο του περιβάλλοντος (Έδρα Δημοσίου δικαίου με ιδιαίτερη έμφαση στο Δίκαιο του περιβάλλοντος και το Δίκαιο της τεχνικής) στη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης (Γερμανία) (καθηγητής: Prof. Dr. Martin Schulte)
- 01. 04. 1996 – έως 17. 06. 2001: Λέκτωρ (Wissenschaftlicher Assistent) στο Ινστιτούτο για το Δίκαιο της τεχνικής και το Δίκαιο του περιβάλλοντος (Έδρα Δημοσίου δικαίου με ιδιαίτερη έμφαση στο Δίκαιο του περιβάλλοντος και το Δίκαιο της τεχνικής) στη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης (Γερμανία) (καθηγητής: Prof. Dr. Martin Schulte)
- 18. 06. 2001-2013: Επίκουρος Καθηγητής του Γενικού Τμήματος Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών με γνωστικό αντικείμενο «Μεθοδολογία του Δικαίου και Δίκαιο και Τεχνική» (δυνάμει του διορισμού μου ως Επίκ. Καθηγητή με θητεία δια της υπ' αριθμ. 92/29.3.2001 Πρυτανικής Πράξεως δημοσιευθείσας στο ΦΕΚ 106 τ. ΝΠΔΔ/25.5.2001 – Μονιμοποίηση στην ίδια βαθμίδα δυνάμει της υπ' αριθμ. 342/24.10.2006 Πρυτανικής Πράξεως δημοσιευθείσας στο ΦΕΚ 204 τ. τρίτο/28.3.2007)2013 έως

σήμερα: Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

- 2001-2008: Διδάσκων σύμφωνα με το άρθρο 5 του Π.Δ. 407/1985 στην βαθμίδα του Επίκουρου Καθηγητή
- 2001 έως σήμερα: τακτικός Καθηγητής στην Αστυνομική Ακαδημία

4. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΑ/ΠΕΔΙΑ

- Μεθοδολογία του δικαίου
- Θεωρία του δικαίου
- Φιλοσοφία του δικαίου
- Κοινωνιολογία του δικαίου
- Σχέσεις δικαίου και τεχνικής
- Δημόσιο δίκαιο, ιδίως θεωρητικά, μεθοδολογικά και δογματικά θεμέλια του συνταγματικού δικαίου και του ευρωπαϊκού δικαίου

5. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΑ/ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

1. *Begriff und Geltungsgrundlagen der Rechtsanalogie im heutigen juristischen Methodenstreit.*

Διδακτορική διατριβή στην γερμανική γλώσσα – με εκτενή γαλλική περίληψη – εκδοθείσα το 1994 από τον εκδοτικό οίκο Böhlau Verlag (Köln Weimar Wien), ως τόμος 7 της υπό την διεύθυνση των καθηγητών Παν. Δημάκη και Ιωάν. Στράγγα εκδομένης σειράς Rechtsphilosophische und Rechtshistorische Studien, σσ. 203.

2. *Möglichkeiten und Grenzen der Befristung parlamentarischer Gesetzgebung.*

Μελέτη στην γερμανική γλώσσα, που εκδόθηκε το 1999 από τον εκδοτικό οίκο του Βερολίνου Duncker & Humblot (στην σειρά Schriften zum öffentlichen Recht), σσ. 134.

ΣΥΜΒΟΛΕΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ/ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑ

1. *Διαμόρφωση κυρωτικών κανόνων στα πλαίσια της παραγωγής δικαιοκίνων αποφάσεων, θεωρούμενη από μεθοδολογική και κανονοθεωρητική έποψη.*

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε στον Τόμο «Είδη κυρώσεων και δικαιοκίνοι κλάδοι.

Εισηγήσεις εις το Ανώτερο Φροντιστήριο Φιλοσοφίας του Δικαίου» δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ιωάννη Στράγγα, Εκδοτ. Οίκος Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα Κομοτηνή 1991, σελ. 145–168.

2. *Erwartungsstruktur der Norm und rechtliche Modalisierung des Erwartens als Vorgaben sozialen Handelns und Entscheidens.*

Μελέτημα στην γερμανική γλώσσα, που δημοσιεύθηκε στον Τόμο με τίτλο „Kritik der Theorie sozialer Systeme. Auseinandersetzungen mit Luhmanns Hauptwerk“ που εκδόθηκε (σε πρώτη και δεύτερη έκδοση) το 1992 από τους Werner Krawietz και Michael Welker από τον γερμανικό εκδοτικό οίκο της Φρανκφούρτης Suhrkamp στην σειρά suhrkamp taschenbuch wissenschaft, σελ. 230–246.

3. *Ζητήματα προσοδήγησης της κοινωνίας της γνώσης μέσω του δημοσίου δικαίου.*

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Το κράτος στον 21ο αιώνα. Παγκοσμιοποίηση και Κοινωνία της Γνώσης – Μνήμη Ονούφριου Φαρμακίδη» (επιμ. Η. Νικολακοπούλου-Στεφάνου και Β. Θεοδωροπούλου-Δένδια), εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2002, σελ. 29-40.

4. *Ζητήματα αιτιότητας σε δίκαιο και τεχνική.*

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Αιτία, αιτιότητας και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2002/2003 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Ι. Γράβαρη / Αντ. Χάνου», που εκδόθηκε το 2003 ως Τόμος 1 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας

Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» από τους εκδοτικούς οίκους Σάκκουλα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη) και L'Harmattan (Paris – Torino -Budapest), σελ. 101-119 (με περίληψη στη γερμανική γλώσσα στις σελ. 119-122).

5. *Recht verstehen. Zur systemtheoretischen Rekonstruktion hermeneutischen Sinnverstehens im Bereich des Rechts.*

Μελέτημα στην γερμανική γλώσσα, που δημοσιεύθηκε στον τιμητικό συλλογικό τόμο με τίτλο «Theorie des Rechts und der Gesellschaft – Festschrift für Werner Krawietz zum 70. Geburtstag» (επιμ. Manuel Atienza, Enrico Pattaro, Martin Schulte, Boris Topornin, Dieter Wyduckel), εκδόσεις Duncker & Humblot (Βερολίνο) 2003, σελ. 679-705.

6. *Κυριαρχία και ελευθερία*

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Έννοιες ελευθερίας και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2004/2005 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Αντ. Χάνου», που εκδόθηκε το 2006 ως Τόμος 3 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» από τους εκδοτικούς οίκους Σάκκουλα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη) και L'Harmattan (Paris – Torino -Budapest), σελ. 317-335 (με περίληψη στη γερμανική γλώσσα στις σελ. 335-337).

7. *Verstehen und Erklären im Rechtssystem? Zur Selbst- und Fremdbeobachtung rechtlicher Kommunikation*

Μελέτημα στην γερμανική γλώσσα, που δημοσιεύθηκε στον τιμητικό συλλογικό τόμο με τίτλο «Zwei Kulturen der Wissenschaft –revisited», που εκδόθηκε με επιμέλεια Jost Halfmann και Johannes Rohbeck από το γερμανικό εκδοτικό οίκο Velbrück (Weilerswist) το 2007, σελ. 128-149

8. *Gesetzgebung im politischen System Griechenlands* Μελέτημα στην γερμανική γλώσσα (σε συνεργασία με τον Peter Zervakis), που δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Gesetzgebung in Westeuropa. EU-Staaten und Europäische Union» (επιμ. Wolfgang Ismayr) από τον εκδοτικό οίκο VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden 2008, σελ. 615-651

9. *Demokratie in der Weltgesellschaft – Inklusion/Exklusion als neuer Metacode?*

Μελέτημα στην γερμανική γλώσσα, που δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Weltrecht. Internationales Symposium am Zentrum für Interdisziplinäre Forschung der Universität Bielefeld» (επιμ. Martin Schulte και Rudolf Stichweh), ως ειδικό τεύχος (Sonderheft Weltrecht) του γερμανικού περιοδικού *Rechtstheorie. Zeitschrift für Logik und Juristische Methodenlehre, Rechtsinformatik, Kommunikationsforschung, Normen- und Handlungstheorie, Soziologie und Philosophie des Rechts* (τόμος 39, τεύχος 2/3), 2008, σελ. 383-397.

10. «Αρνητική» και «θετική» έννοια της αρχής της αναλογικότητας: Εννοιολογικά στοιχεία και δικαστικός έλεγχος

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε στον τόμο III του συλλογικού τόμου «Χαριστήριο εις Λουκά Θεοχαρόπουλο και Δήμητρα Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου», που εκδόθηκε ως Νο 10 της σειράς ΝΟΜΟΣ, Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Νομικής της Σχολής Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Θεσσαλονίκη 2009, σελ. 659-702.

11. *Τελολογική ερμηνεία του δικαίου και αρχή της αναλογικότητας*

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Σκοπός, τελεολογία και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2006/2007 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Χαρ. Παπαχαραλάμπους», το 2010 ως Τόμος 4 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» από τους εκδοτικούς οίκους Σάκκουλα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη), Nomos (Baden-Baden) και L'Harmattan (Paris – Torino -Budapest), σελ. 343-368 (με περίληψη στη γερμανική γλώσσα στις σελ. 367/368).

12. *Τελολογική ερμηνεία των νομικών διατάξεων και τελολογικό σύστημα του δικαίου*

Μελέτημα, που δημοσιεύθηκε σε συλλογικό τόμο με τίτλο «Κωνσταντίνος Τσάτσος. Φιλόσοφος, Συγγραφέας, Πολιτικός. Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου Αθήνα, 6-8 Νοεμβρίου 2009» από το Κέντρο Βυζαντινών, Νεοελληνικών και Κυπριακών Σπουδών και την Εταιρεία Φίλων Κ. και Ι. Τσάτσου, Γρανάδα – Αθήνα 2010, σελ. 185-202.

13. *Συμφέρον, στάθμιση και δίκαιο*

Το μελέτημα αυτό ανάγεται εν μέρει στις αναπτύξεις προφορικής εισήγησης με τίτλο «Η στάθμιση συμφερόντων ως ζήτημα της Μεθοδολογίας του δικαίου», που δόθηκε τον Φεβρουάριο 2009 στα πλαίσια του Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας του δικαίου 2008/2009, που διοργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής ερεύνης στην Αθήνα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/2009 με γενικό θέμα «Αγαθό, συμφέρον και δίκαιο». Δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Αγαθό, συμφέρον και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2008/2009 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Αντ. Χάνου», που εκδόθηκε το 2012 ως Τόμος 5 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» από τους εκδοτικούς οίκους Σάκκουλα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη) και L'Harmattan (Paris – Torino -Budapest), σελ. 575-603 (συμπεριλαμβάνεται περίληψη στη γερμανική γλώσσα στις σελ. 599-603).

14. *Προς μια Ευρωπαϊκή Μεθοδολογία του δικαίου*

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε σε: Δίκαιο και Θεωρία του Δικαίου. Τιμητικός Τόμος Μαριάννου Δ. Καρασή το 2014, σελ. 335-398.

15. *Πρακτική εναρμόνιση και στάθμιση* σε: Ιω. Στράγγα, Γ. Πρελορέντζου, Ιω. Σαρμά, Θ. Μαυρομάτη, Χαρ. Παλαιothόδωρου, Δημ. Πυργάκη και Μιχ. Τσαπόγα (επιμ.), Σύγκρουση, έχθρότης και δίκαιο. Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις τὸ Διεπιστημονικὸ Φροντιστήριο Φιλοσοφίας και Ιστορίας του δικαίου 2010-2014 της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης, Τόμος 1, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2015, σελ. 675-717.

16. *Οι αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης μεταξύ περιβαλλοντικής ηθικής και δικαίου του περιβάλλοντος* σε: Μαρία Αδάμ (επιμ.), Παγκοσμιοτική ηθική και πολιτική σε σχέση με την οικολογική φιλοσοφία, Αθήνα 2016, σελ. 183-218.

17. *Transnationalisierung juristischer Methodik in Europa* σε: Georgios Dimitropoulos / Athanasios Gromitsaris / Martin Schulte (επιμ.), Staatsreform für ein besseres Europa / State Reform for a Better Europe, Berlin 2016, σελ. 75-92

18. *Gesetzesübersteigende Rechtsfortbildung. Zur Abgrenzung der Rechtsfindung extra legem von der Rechtsfindung contra legem* σε: jus, ars, philosophia et historia. Festschrift für Johannes Strangas zum 70. Geburtstag, επιμ.: Dim. Charalambis und Charis Papacharalambous, Athen -Thessaloniki - Baden-Baden 2017, σελ. 399-419.

19. *Η αρχή της αναλογικότητας στο έργο της Δήμητρας Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου* σε: Φερενίκη Παναγοπούλου/Ευαγγελία Μπάλτα (επιμ.), Τόμος εις μνήμην Καθηγήτριας Δήμητρας Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου, 2020.

20. *Μεθοδολογικές όψεις της σχέσης πολιτικής δύναμης και δικαίου – με παράδειγμα τη δικανική κυρωτική κρίση* σε: Αναμνηστικός Τόμος Χρίστου Τσαϊτουρίδη (υπό έκδοση)

21. *Rechtsakt und Rechtskommunikation*, σε: Ενέργημα, τυχαιότητα και δίκαιο. Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις τὸ 7ο Διεπιστημονικὸ Φροντιστήριο Φιλοσοφίας και Ιστορίας του δικαίου της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης (υπό έκδοση).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ/ΜΕΛΕΤΕΣ

1. *Zur gegenwärtigen Bedeutung des dogmatischen und theoretischen Rechtsdenkens von Georg Jellinek.*

Μελέτημα στην γερμανική γλώσσα, που δημοσιεύθηκε στον τόμο 30 (1999) του γερμανικού περιοδικού *Rechtstheorie – Zeitschrift für Logik und Juristische*

Methodenlehre, Rechtsinformatik, Kommunikationsforschung, Normen- und Handlungstheorie, Soziologie und Philosophie des Rechts, σελ.

2. *Δίκαιο και τεχνολογική εξέλιξη στην κοινωνία των πληροφοριών – Με παράδειγμα το διοικητικό δίκαιο.*

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα Ελλήνων Νομικών, τευχ. 1, 2000, σελ. 7-18.

3. *Ο δικαστικός έλεγχος σε μια ομοσπονδιακά οργανωμένη Πολιτεία – Το παράδειγμα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας*

Μελέτημα που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Fidere* (ετήσια έκδοση του Κυπριακού Κέντρου Ομοσπονδιακών Μελετών και Τοπικής Αυτοδιοίκησης), τεύχος 1 – Οκτώβριος 2003 (Ομοσπονδία για την Κύπρο), σελ. 121-128.

4. *New Constitutionalism and the Principle of Proportionality: The Case of the Greek Constitution* σε: *Diritto & Questioni pubbliche*, XVI-2016/2 (διαθέσιμο στο:

http://www.dirittoquestionipubbliche.org/page/2016_n16-2/a-mono_2_03%20Chanos.pdf)

5. *Mehrebenenrecht. Zum Multi-Level-Approach in Recht und Rechtswissenschaft am Beispiel des europäischen Privat- und öffentlichen Rechts* σε: *Rechtstheorie* 2019

ΛΟΙΠΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

1. *Δωδέκατο Παγκόσμιο Συνέδριο Κοινωνικής Φιλοσοφίας και Φιλοσοφίας του Δικαίου.*

Κριτική παρουσίαση επιστημονικού συνεδρίου, που δημοσιεύθηκε σε: *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση (ΕΦΕ)*, τόμος 2, τεύχος 6 (Σεπτέμβριος 1985), σελ. 320-322.

2. *Diskussionsbericht des Vortrags Hoffmann-Riem, Innovationen durch Recht und im Recht.*

Παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα συμβολών σε επιστημονική συζήτηση, που ακολούθησε διάλεξη του W. Hoffmann-Riem (με θέμα: «Καινοτομίες μέσω του δικαίου και στο δίκαιο») και η οποία δημοσιεύθηκε σε: *Schulte, Martin (επιμ.), Technische Innovation und Recht – Antrieb oder Hemmnis?, Heidelberg (: C.F. Müller Verlag) 1997, σελ. 33-34.*

3. *Diskussionsbericht des Vortrags Vieweg, Reaktionen des Rechts auf Entwicklungen der Technik*

Παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα συμβολών σε επιστημονική συζήτηση, που ακολούθησε διάλεξη του K. Vieweg (με θέμα: «Αντιδράσεις του δικαίου σε εξελίξεις της τεχνικής») και η οποία δημοσιεύθηκε σε: *Schulte, Martin (επιμ.), Technische Innovation und Recht – Antrieb oder Hemmnis?, Heidelberg (: C.F. Müller Verlag) 1997, σελ. 55-56.*

4. *Diskussionsbericht des Vortrags Heine, Technischer Fortschritt im Spannungsverhältnis von Unternehmen, Gesellschaft und Staat – Neue Herausforderungen für das Recht*

Παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα συμβολών σε επιστημονική συζήτηση, που ακολούθησε διάλεξη του G. Heine (με θέμα: «Τεχνική πρόοδος στη σχέση έντασης επιχειρήσεων, κοινωνίας και κράτους – Νέες προκλήσεις για το δίκαιο») και η οποία δημοσιεύθηκε σε: *Schulte, Martin (επιμ.), Technische Innovation und Recht – Antrieb oder Hemmnis?, Heidelberg (: C.F. Müller Verlag) 1997, σελ. 79-81*

5. *Diskussionsbericht des Vortrags Faure, Unternehmensentscheidungen in Europa im Spannungsfeld von Umweltrecht und Ökonomie*

Παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα συμβολών σε επιστημονική συζήτηση, που ακολούθησε διάλεξη του M. G. Faure (με θέμα: «Αποφάσεις επιχειρήσεων στην Ευρώπη στο πεδίο έντασης δικαίου του περιβάλλοντος και οικονομίας») και η οποία δημοσιεύθηκε σε: *Schulte, Martin (επιμ.), Technische Innovation und Recht – Antrieb oder Hemmnis?, Heidelberg (: C.F. Müller Verlag) 1997, σελ. 103-104.*

6. *Diskussionsbericht des Vortrags Schill, Zukunftsperspektiven der Informations- und Kommunikationstechnologie*

Παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα συμβολών σε επιστημονική συζήτηση, που ακολούθησε διάλεξη του A. Schill (με θέμα: «Μελλοντικές προοπτικές της τεχνολογίας της πληροφόρησης και επικοινωνίας») και η οποία δημοσιεύθηκε σε: Schulte, Martin (επιμ.), *Technische Innovation und Recht – Antrieb oder Hemmnis?*, Heidelberg (: C.F. Müller Verlag) 1997, σελ. 113-115.

7. *Diskussionsbericht des Vortrags Di Fabio, Rechtliche Rahmenbedingungen neuer Informations- und Kommunikationstechnologien*

Παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα συμβολών σε επιστημονική συζήτηση, που ακολούθησε διάλεξη του U. Di Fabio (με θέμα: «Δικαιικοί όροι-πλαίσια νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας») και η οποία δημοσιεύθηκε σε: Schulte, Martin (επιμ.), *Technische Innovation und Recht – Antrieb oder Hemmnis?*, Heidelberg (: C.F. Müller Verlag) 1997, σελ. 137-138.

8. *Diskussionsbericht des Vortrags Rossnagel, Rechtswissenschaftliche Technikfolgenforschung – am Beispiel der Informations- und Kommunikationstechniken*

Παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα συμβολών σε επιστημονική συζήτηση, που ακολούθησε διάλεξη του A. Rossnagel (με θέμα: «Δικαιοεπιστημονική έρευνα των επιπτώσεων της τεχνικής – στο παράδειγμα των τεχνικών της πληροφόρησης και της επικοινωνίας») και η οποία δημοσιεύθηκε σε: Schulte, Martin (επιμ.), *Technische Innovation und Recht – Antrieb oder Hemmnis?*, Heidelberg (: C.F. Müller Verlag) 1997, σελ. 163-165.

9. *Diskussionsbericht des Vortrags Stransfeld, Regelungen in der Informationstechnik und Telekommunikation – Innovationshemmnisse durch Recht?*

Παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα συμβολών σε επιστημονική συζήτηση, που ακολούθησε διάλεξη του R. Stransfeld (με θέμα: «Ρυθμίσεις στην τεχνική της πληροφόρησης και τηλεπικοινωνία – Κωλύματα στην καινοτόμηση μέσω δικαίου;») και η οποία δημοσιεύθηκε σε: Schulte, Martin (επιμ.), *Technische Innovation und Recht – Antrieb oder Hemmnis?*, Heidelberg (: C.F. Müller Verlag) 1997, σελ. 201.

10. *Föderalismus – Auflösung oder Zukunft der Staatlichkeit?*

Κριτική παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα του 37ου Συνεδρίου των Επιστημονικών Βοηθών του δημοσίου δικαίου, που έλαβε χώρα στο Μόναχο από τις 4 έως 7 Μαρτίου 1997, η οποία δημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Deutsches Verwaltungsblatt (DVBl.)* 1997, σελ. 815-819.

11. *Christian Matthias, Rechtsphilosophie zwischen Ost und West, Wien New York (: Springer Verlag) 1988, 220 σελ.*

Βιβλιοκρισία στην ελληνική γλώσσα μελέτης με τον ανωτέρω τίτλο, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα των Ελλήνων Νομικών 1999, σελ. 734-735.

12. *Gentechnik, vornehmlich im nicht-menschlichen Bereich – was kann und was sollte das Recht regeln? – Bericht über ein Symposium am 18. und 19. November 1999 in Dresden*

Κριτική παρουσίαση στην γερμανική γλώσσα επιστημονικού συνεδρίου υπό τον ομώνυμο τίτλο, που δημοσιεύθηκε στο γερμανικό περιοδικό *Deutsches Verwaltungsblatt – DVBl.* 2000, σελ. 973-976

13. *Πρόλογος*

Συνεργαφία από κοινού με τον Ι. Στράγγα και με τον Ι. Γράβαρη και δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Αιτία, αιτιότητα και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2002/2003 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Ι. Γράβαρη / Αντ. Χάνου», που εκδόθηκε το 2003 ως Τόμος 1 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης», σελ. V-X (συμπεριλαμβανομένων περιλήψεων στην γερμανική και τη γαλλική γλώσσα, σελ. IX-X).

14. *Επισκόπηση πορισμάτων αναφορικώς με εξωδικαιικές είτε διεπιστημονικές προσεγγίσεις της εννοίας της αιτιότητας.*

Δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Αιτία, αιτιότητας και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2002/2003 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Ι. Γράβαρη / Αντ. Χάνου», που εκδόθηκε το 2003 ως Τόμος 1 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης», σελ. 572-576

15. Πρόλογος

Συνεγράφη από κοινού με τον Ι. Στράγγα και δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Έννοιες ελευθερίας και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2004/2005 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Αντ. Χάνου», που εκδόθηκε το 2006 ως Τόμος 3 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης», σελ. V-X (συμπεριλαμβανομένων περίληψεων στην γερμανική και τη γαλλική γλώσσα, σελ. IX-X).

16. Πρόλογος των μεταφραστών

Συνεγράφη από κοινού με τον Ι. Στράγγα και δημοσιεύθηκε στην μετάφραση από τη γερμανική γλώσσα (της 2ης έκδοσης, München 1991) του εγχειριδίου του ομότιμου Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Erlangen-Nürnberg R. Zippelius με τίτλο «Θεμελιώδεις έννοιες της Κοινωνιολογίας του Δικαίου και της Πολιτείας» (Grundbegriffe der Rechts- und Staatsphilosophie), που εκδόθηκε από τις Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη το 2008, σελ. IV.

17. Πρόλογος

Συνεγράφη από κοινού με τους Ι. Στράγγα, Χαρ. Παπαχαραλάμπους και Χρυσ. Τσούκα και δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Αγαθό, συμφέρον και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2008/2009 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Αντ. Χάνου / Χαρ. Παπαχαραλάμπους / Χρυσ. Τσούκα», που εκδόθηκε το 2012 ως Τόμος 5 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» από τους εκδοτικούς οίκους Εκδόσεις Σάκκουλα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη), Nomos Verlagsgesellschaft (Baden-Baden), L'Harmattan (Paris – Torino – Budapest), σελ. V-XVII. Το ελληνικό κείμενο ακολουθείται από περιλήψεις στην γερμανική και τη γαλλική γλώσσα (σελ. XIII-XVII).

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

1. *Werner Krawietz, Η κοινωνιολογική έννοια του δικαίου*

Μετάφραση από τη γερμανική γλώσσα μελέτης του Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Münster, που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό ΑΙΣΥΜΝΗΤΗΣ. Χρονικά της Κοινωνιολογίας του δικαίου (Θεσσαλονίκη), τευχ. 1 (1988), σελ. 74-93 (από κοινού με τον Αθανάσιο Γρομισάρη).

2. *Reinhold Zippelius, Θεμελιώδεις έννοιες της Κοινωνιολογίας του Δικαίου και της Πολιτείας. Μετάφραση της (2ης έκδοσης) Ιωάννης Στράγγας / Αντώνης Χάνος*

Μετάφραση από τη γερμανική γλώσσα των κεφαλαίων III και IV (της 2ης έκδοσης, München 1991) του εγχειριδίου του ομότιμου Καθηγητή του Πανεπιστημίου Erlangen-Nürnberg R. Zippelius με τίτλο «Grundbegriffe der Rechts- und Staatsphilosophie», σελ. 91-165 (με δύο Γλωσσάρια, σελ. 173-188), που εκδόθηκε από τις Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη το 2008.

3. *Reinhold Zippelius, Νόημα και σκοπός εις το δίκαιο*

Μετάφραση από τη γερμανική γλώσσα της εισήγησης του ομότιμου Καθηγητή του Πανεπιστημίου Erlangen-Nürnberg R. Zippelius με τίτλο «Sinn und Zweck im Recht», που δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Σκοπός, τελεολογία και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2006/2007 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Χ. Παπαχαραλάμπους», που εκδόθηκε το 2010 ως Τόμος 4 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας

Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης», σελ. 129-138 (με περίληψη στη γερμανική γλώσσα στις σελ. 137/138)

4. *Rainer Schröder, Συμφέρον ως κοινωνικό γεγονός; Περί της σημασίας κοινωνικοεπιστημονικών διανοίξεων της δογματικής του δημοσίου δικαίου*
Μετάφραση από τη γερμανική γλώσσα της εισήγησης του Υφηγητή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης R. Schröder με τίτλο «Interesse als soziales Faktum? Zur Bedeutung sozialwissenschaftlicher Öffnungen der Dogmatik des Öffentlichen Rechts», που δημοσιεύθηκε στον συλλογικό τόμο με τίτλο «Αγαθό, συμφέρον και δίκαιο – Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2008/2009 δημοσιευόμενες τη επιμελεία Ι. Στράγγα / Α. Χάνου / Χ. Παπαχαραλάμπους / Χρ. Τσούκα», που εκδόθηκε το 2012 ως Τόμος 5 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης», σελ. 935-951 (με περίληψη στη γερμανική γλώσσα στις σελ. 949-951)

6. ΕΠΙΜΕΛΕΙΕΣ ΕΡΓΩΝ (ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ)

1. Αιτία, αιτιότητα και δίκαιο

Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο Φιλοσοφία του δικαίου 2002/2003 δημοσιευθείσες με την επιμέλεια των Ι. Στράγγα, Ι. Γράβαρη και Αντ. Χάνου, εκδοθείσες το 2003 ως Τόμος 1 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» από τους εκδοτικούς οίκους Σάκκουλα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη) και L'Harmattan (Paris – Torino -Budapest), σσ. 589.

2. Έννοιες ελευθερίας και δίκαιο

Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο Φιλοσοφία του δικαίου 2004/2005 δημοσιευθείσες με την επιμέλεια των Ι. Στράγγα και Αντ. Χάνου, εκδοθείσες το 2006 ως Τόμος 3 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» από τους εκδοτικούς οίκους Σάκκουλα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη) και L'Harmattan (Paris – Torino -Budapest), σσ. 923.

3. Ελευθερίες, δικαιώματα και ασφάλεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Συλλογικός τόμος υπό την επιμέλεια των Π. Φουντεδάκη, Ο. Τσόγκα και Α. Χάνου, που περιλαμβάνει τα Πρακτικά Δημερίδας με το ίδιο θέμα, που διοργανώθηκε από το Γενικό Τμήμα Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου στις 29 Φεβρουαρίου και 1 Μαρτίου 2008 (Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2010, σσ. 211).

4. Αγαθό, συμφέρον και δίκαιο

Εισηγήσεις ανακοινωθείσες εις το Διεπιστημονικό Φροντιστήριο 2008/2009 δημοσιευόμενες με την επιμέλεια των Ι. Στράγγα και Αντ. Χάνου, που εξεδόθη το 2012 ως Τόμος 5 της επιστημονικής σειράς «Πεπραγμένα της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης» από τους εκδοτικούς οίκους Σάκκουλα (Αθήνα – Θεσσαλονίκη) και L'Harmattan (Paris – Torino -Budapest), σσ. 1198.

7. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ/ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ

A. (Μόνος είτε σε συνδιδασκαλία) παραδόσεις στα εξής Τμήματα του Παντείου Πανεπιστημίου:

1. στο Τμήμα Ψυχολογίας ένα (1) μάθημα («Ψυχολογία και θεμελιώδη δικαιώματα»)

2. στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών ένα (1) μάθημα («Εισαγωγή στην Φιλοσοφία»)

3. στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης τα εξής μαθήματα: Εισαγωγή στο δίκαιο, Θεμελιώδη δικαιώματα – Γενικό μέρος, Μεθοδολογία του δικαίου, Ζητήματα Δικαίου και Οικονομίας, Τεχνολογία και Δίκαιο, Φιλοσοφία του δικαίου

B. (μόνος είτε σε συνδιδασκαλία) παραδόσεις στις εξής Σχολές ή Τμήματα Πανεπιστημίου (εκτός του Παντείου Πανεπιστημίου):

1. στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης δύο (2) μαθήματα («Εισαγωγή στη Νομική Επιστήμη (Βασικές έννοιες δικαίου)» και «Στρατιωτικό Δίκαιο»)
2. στη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης δύο (2) μαθήματα («Einführung in das Umweltrecht» (Εισαγωγή στο Δίκαιο του περιβάλλοντος) και «Einführung in das griechische Verfassungs- und Verwaltungsrecht unter besonderer Berücksichtigung des Gemeinschaftsrechts» (Εισαγωγή στο ελληνικό συνταγματικό και διοικητικό δίκαιο με ιδιαίτερη έμφαση στο Κοινοτικό δίκαιο))
3. στη Νομική Σχολή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης τρία (3) μαθήματα («Εισαγωγή στο δίκαιο», «Ιστορία της Φιλοσοφίας του Δικαίου»)και «Φιλοσοφία του Δικαίου (Στοιχειολογία και Μεθοδολογία του Δικαίου)»)
4. στη Σχολή Αξιοματικών της Ελληνικής Αστυνομίας δύο (2) μαθήματα («Εισαγωγή στην επιστήμη του δικαίου» και «Συνταγματικό δίκαιο – Ανθρώπινα δικαιώματα»)
5. στη Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης της Ελληνικής Αστυνομίας δύο (2) μαθήματα («Στοιχεία δημοσίου δικαίου» και «Στοιχεία ιδιωτικού δικαίου»)
6. στη Σχολή Πυροσβεστικής ένα (1) μάθημα («Διοικητικό δίκαιο»)

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ

- A. ΠΜΣ «Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση» του Γενικού Τμήματος Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου οκτώ (8) μαθήματα («Ζητήματα Στοιχειολογίας και Μεθοδολογίας του δικαίου», «Ιστορία της ευρωπαϊκής Φιλοσοφίας του δικαίου», «Ζητήματα Κοινωνιολογίας του δικαίου», «Ζητήματα Δικαιοκυβερνητικής», «Δίκαιο και Τέχνες», «Δίκαιο, Τεχνική, Περιβάλλον», «Δικαιική Λογική» και «Δικαιοπρακτικές και εξωδικαιοπρακτικές ενοχές» της Κατεύθυνσης Ιδιωτικού δικαίου)
- B. ΠΜΣ «Νομικός πολιτισμός» του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου ένα (1) μάθημα («Φιλοσοφία του Δικαίου»)
- Γ. ΠΜΣ «Δίκαιο, Τεχνολογία και Οικονομία» του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου τέσσερα (4) μαθήματα («Ερμηνεία και διάπλαση του δικαίου», «Αλληλεπίδραση ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου», «Η επίδραση του ευρωπαϊκού δικαίου στην εστερική έννομη τάξη» και «Δημόσιες συμβάσεις και κρατικές ενισχύσεις»)

8. ΕΡΕΥΝΑ/ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Επίβλεψη άνω από 100 Διπλωματικών Εργασιών στο πλαίσιο της Κατεύθυνσης «Ποινικό δίκαιο και Θεωρία του δικαίου» του ΠΜΣ «Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση» του Γενικού Τμήματος Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου και της Κατεύθυνσης «Δίκαιο, Τεχνολογία και Οικονομία» του ΠΜΣ «Νομική και Διοικητική επιστήμη» του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ

Πάντειο Πανεπιστήμιο: Επίβλεψη 6(έξι) διδακτορικών διατριβών (σε εξέλιξη)

ΜΕΤΑ-ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ

9. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

- Τμηματικός Υπεύθυνος του Προγράμματος Ανταλλαγής Φοιτητών Erasmus
- Μέλος της Επιτροπής ΕΛΚΕ του Παντείου Πανεπιστημίου
- Μέλος Εφορευτικής Επιτροπής για τη διεξαγωγή της εκλογικής διαδικασίας Διευθυντή Τομέα του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης
- Μέλος της Νομικής Επιτροπής του Παντείου Πανεπιστημίου
- Μέλος Εφορευτικής Επιτροπής για τη διεξαγωγή της εκλογικής διαδικασίας Προέδρου του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης

- Μέλος της Επιτροπής Υποψηφίων Διδασκόντων του Τομέα Δικαίου του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Επιστημών Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου
- Συμμετοχή στην Επταμελή Επιτροπή 4 (τεσσάρων) Διδακτορικών Διατριβών
- Διευθυντής Τομέα Δικαίου του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου
- Διευθυντής του ΠΜΣ «Νομική και Διοικητική επιστήμη» του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου

10. ΣΥΝΕΔΡΙΑ

1. *Die Anerkennungstheorie als Strukturtheorie des Rechts (Η θεωρία της αναγνώρισης ως θεωρία της δομής του δικαίου)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια του σεμιναρίου υποψηφίων διδασκόντων της Έδρας κοινωνιολογίας του δικαίου, φιλοσοφίας του δικαίου και κοινωνικής φιλοσοφίας στη Νομική Σχολή του Βεστφάλικου Γουλιελμείου Πανεπιστημίου του Münster (Θερινό εξάμηνο 1987).

2. *Το πρόβλημα της υπαγωγής στη Μεθοδολογία του δικαίου*

Ανακοίνωση στα πλαίσια του Δευτέρου Ανωτέρου Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας του Δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στην Αθήνα (Ακαδημ. έτος 1992/93).

3. *Verfassungsrechtliche Probleme der Befristung parlamentarischer Gesetzgebung (Συνταγματικά προβλήματα της θέσης προθεσμιών στην κοινοβουλευτική νομοθέτηση)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια του σεμιναρίου υποψηφίων διδασκόντων της Έδρας Δημοσίου δικαίου με ιδιαίτερη έμφαση στο Δίκαιο του περιβάλλοντος και το Δίκαιο της τεχνικής στη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης στο Schönfeld της Σαξωνίας (Δεκέμβριος 1997).

4. *Mehrperspektivischer Zugang zum Recht der Informations- und Wissensgesellschaft (Πολυπροοπτική προσέγγιση στο δίκαιο της κοινωνίας της πληροφορίας και της γνώσης)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια του σεμιναρίου υποψηφίων διδασκόντων της Έδρας Δημοσίου δικαίου με ιδιαίτερη έμφαση στο Δίκαιο του περιβάλλοντος και το Δίκαιο της τεχνικής στη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης στο Schönfeld της Σαξωνίας (Ιούνιος 1997).

5. *Außergerichtliche Konfliktmittlung im deutschen und französischen Verwaltungsrecht (Εξωδικαστική διαμεσολάβηση στο γερμανικό και γαλλικό διοικητικό δίκαιο)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια του 10ου Papenburger Workshop «Umweltrecht» 1999 (Αύγουστος 1999).

6. *Rechtliche Steuerung der Wissensgesellschaft (Δικαική προσοδήγηση της κοινωνίας της γνώσης)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια του σεμιναρίου υποψηφίων διδασκόντων της Έδρας Δημοσίου δικαίου με ιδιαίτερη έμφαση στο Δίκαιο του περιβάλλοντος και το Δίκαιο της τεχνικής στη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης στο Schönfeld της Σαξωνίας (Ιανουάριος 2000).

7. *Fragen der öffentlich-rechtlichen Steuerung der Wissensgesellschaft (Ζητήματα προσοδήγησης της κοινωνίας της γνώσης μέσω του δημοσίου δικαίου)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια του σεμιναρίου υποψηφίων διδασκόντων της Έδρας Δημοσίου δικαίου με ιδιαίτερη έμφαση στο Δίκαιο του περιβάλλοντος και το Δίκαιο της τεχνικής στη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης στο Schönfeld της Σαξωνίας (Ιούλιος 2000).

8. *Ζητήματα προσοδήγησης της κοινωνίας της γνώσης μέσω του δημοσίου δικαίου*

Ανακοίνωση στα πλαίσια επιστημονικού συνεδρίου εις μνήμην του Καθηγητή Ονούφριου Φαρμακίδη που διοργανώθηκε από το Γενικό Τμήμα δικαίου του Παντείου

Πανεπιστημίου με γενικό θέμα «Το κράτος στον 21ο αιώνα – Παγκοσμιοποίηση και Κοινωνία της Γνώσης» (15 Μαΐου 2001)

9. *Carl Schmitt*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια του σεμιναρίου (Kolloquium) με γενικό θέμα «Staatsrecht und Staatsrechtslehre im 20. Jahrhundert» (Δίκαιο του κράτους και θεωρία του δικαίου του κράτους στον 20ό αιώνα) της Έδρας Δημοσίου δικαίου με ιδιαίτερη έμφαση στο Δίκαιο του περιβάλλοντος και το Δίκαιο της τεχνικής στη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης στο Schönfeld της Σαξωνίας (Ιούνιος 2001).

10. *Grundlagen und Grenzen rechtlicher Steuerung der Wissensgesellschaft (Θεμέλια και όρια δικαιοκτικής προσοδήγησης της κοινωνίας της γνώσης)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια επιστημονικού συμποσίου με γενικό θέμα «Spektrum des Technikrechts» (Φάσμα του δικαίου της τεχνικής), που διοργανώθηκε στο Erlangen της Γερμανίας από το Ινστιτούτο δικαίου και τεχνικής (Institut für Recht und Technik) του Πανεπιστημίου Friedrich-Alexander του Erlangen-Nürnberg της Γερμανίας (Ιούνιος 2001).

11. *Zum juristischen Methodenstreit im ausklingenden 19. Jahrhundert (Περί της νομικής μεθοδολογικής διαμάχης στον εκπνέοντα 19ο αιώνα)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια διεθνούς επιστημονικού σεμιναρίου κλειστού κύκλου (Seminar-Kolleg) που διοργανώθηκε στη Δρέσδη από τη Νομική Σχολή του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης με γενικό θέμα «Περί της σημασίας του γερμανικού νομικού ρεαλισμού για την εξέλιξη της θεωρίας και της δογματικής της νομικής σκέψης» (Zur Bedeutung des deutschen Rechtsrealismus für die Entwicklung von Theorie und Dogmatik des Rechtsdenkens) (13. – 14. 12. 2001) (14 Δεκεμβρίου 2001).

12. *Ο δικαστικός έλεγχος σε μια ομοσπονδιακά οργανωμένη Πολιτεία – Το παράδειγμα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας*

Ανακοίνωση που παρουσιάστηκε σε διεθνές διήμερο Σεμινάριο που διοργανώθηκε στη Λευκωσία από το Κυπριακό Κέντρο Ομοσπονδιακών Μελετών & Τοπικής Αυτοδιοίκησης με κεντρικό θέμα «Federalism: Looking to the Future» (7 και 8 Ιουνίου 2002) (8 Ιουνίου 2002)

13. *Demokratie in der Weltgesellschaft – Inklusion/Exklusion als neuer Metacode? (Η δημοκρατία στην παγκόσμια κοινωνία – Εγκλεισμός/αποκλεισμός ως νέος μετακωδικός;)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου, που διοργανώθηκε στο Zentrum für Interdisziplinäre Forschung στο Bielefeld της Γερμανίας με γενικό θέμα «Παγκόσμιο δίκαιο» (Weltrecht) από 15 έως 17 Ιανουαρίου 2003 (17 Ιανουαρίου 2003)

14. *Ζητήματα αιτιότητας σε δίκαιο και τεχνική*

Ανακοίνωση στα πλαίσια του Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας του δικαίου 2002/2003, που διοργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής ερεύνης στην Αθήνα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2002/2003 με γενικό θέμα «Αιτία, αιτιότητα και δίκαιο» (13 Μαρτίου 2003)

15. *Verstehen und Erklären im Rechtssystem. Zur Selbst- und Fremdbeobachtung rechtlicher Kommunikation (Κατανόηση και εξήγηση στο δικαιοκτικό σύστημα – Περί της αυτοπαρατηρήσεως και της ετεροπαρατηρήσεως δικαιοκτικής επικοινωνίας)*

Ανακοίνωση στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια διεπιστημονικού συνεδρίου, που διοργανώθηκε από το Zentrum für Interdisziplinäre Technikforschung της Φιλοσοφικής Σχολής του Τεχνικού Πανεπιστημίου της Δρέσδης με γενικό θέμα «Οι δύο κουλτούρες – μία επανεξέταση» (Zwei Kulturen – Revisited) από 24 έως 25 Ιουνίου 2004 (24 Ιουνίου 2004)

16. *Κυριαρχία και ελευθερία*

Ανακοίνωση στα πλαίσια του Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας του δικαίου 2004/2005, που διοργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής ερεύνης στην Αθήνα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2004/2005 με γενικό θέμα «Έννοιες ελευθερίας και δίκαιο» (Μάρτιος 2005)

17. *Τελολογική ερμηνεία του δικαίου και αρχή της αναλογικότητας*

Ανακοίνωση στα πλαίσια του Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας του δικαίου 2006/2007, που διοργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής ερεύνης στην Αθήνα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006/2007 με γενικό θέμα «Σκοπός, τελολογία και δίκαιο» (Μάρτιος 2007)

18. *Η στάθμιση συμφερόντων ως ζήτημα της Μεθοδολογίας του δικαίου*

Ανακοίνωση στα πλαίσια του Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας του δικαίου 2008/2009, που διοργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής ερεύνης στην Αθήνα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/2009 με γενικό θέμα «Αγαθό, συμφέρον και δίκαιο» (Φεβρουάριος 2009)

19. *Τελολογική ερμηνεία των νομικών διατάξεων και τελολογικό σύστημα του δικαίου*

Ανακοίνωση στα πλαίσια του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «Κωνσταντίνος Τσάτσος – ο συγγραφέας, ο φιλόσοφος, ο πολιτικός», που διοργανώθηκε στην Αθήνα από το Κέντρο Βυζαντινών, Νεοελληνικών και Κυπριακών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Γρανάδας υπό την αιγίδα του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας (6-8 Νοεμβρίου 2009)

20. *Η αρχή της πρακτικής εναρμόνισης στη Μεθοδολογία του δικαίου*

Ανακοίνωση στα πλαίσια του Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας του δικαίου 2009/2010, που διοργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής ερεύνης στην Αθήνα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/2010 με γενικό θέμα «Σύγκρουση, εχθρότης και δίκαιο» (Ιούνιος 2010)

21. *Ζητήματα θεμελιώσεως δικανικών κρίσεων στην Μεθοδολογία του δικαίου*

Ανακοίνωση στα πλαίσια του Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας του δικαίου 2012, που διοργανώθηκε από την Ελληνική Εταιρεία Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής ερεύνης στην Αθήνα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/2010 με γενικό θέμα «Αιτιολόγηση, νομιμοποίηση και δίκαιο» (3 Μαΐου 2012)

22. *Μεθοδολογικές όψεις της σχέσης δικαίου και πολιτικής δύναμης με παράδειγμα τη δικανική κυρωτική κρίση*

Ανακοίνωση στα πλαίσια της Ημερίδας υπό την αιγίδα του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου εις μνήμην Χρίστου Τσαϊτουρίδη με τίτλο: «Σταυροδρόμια της σκέψης. Απορίες και όψεις της σύγχρονης θεωρίας δικαίου» (29 Σεπτεμβρίου 2012)

23. *Der Beitrag der juristischen Methodenlehre zur Staatsreform unter Bedingungen institutioneller Vertrauenserosion*

Ανακοίνωση –κατόπιν προσκλήσεως– στη γερμανική γλώσσα στα πλαίσια του Humboldt-Kolleg (διεθνούς Διημερίδας, που διοργανώθηκε από Alexander von Humboldt-Stiftung, Deutscher Akademischer Austausch Dienst και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίου δικαίου με τίτλο «Staatsreform für ein besseres Europa / State Reform for a Better Europe» (31 Μαΐου 2013)

24. *Transnationalisierung juristischer Methodik in Europa*

Ανακοίνωση –κατόπιν προσκλήσεως– στη γερμανική γλώσσα στο πλαίσιο του Symposium aus Anlass des 80. Geburtstages von Prof. Dr. Dr. Dr. h.c. mult. Werner Krawietz με τίτλο «Person und Institution im Recht der modernen Gesellschaft» (13 Δεκεμβρίου 2013)

25. *Ευρωπαϊκή ερμηνεία του δικαίου από τον εθνικό δικαστή*

Διάλεξη –κατόπιν προσκλήσεως– στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Μάιος 2014)

26. *Vertrauen in Organisationen?*

Συμμετοχή –κατόπιν προσκλήσεως– στο Wissenschaftliches Fachgespräch με τον ως άνω τίτλο, που διοργάνωσε η Νομική Σχολή του Technische Universität Dresden (Δρέσδη) (1./2.10.2015)

27. *New Constitutionalism and the Principle of Proportionality: The Case of the Greek Constitution (Art. 25 paragraph 1)*

Εισήγηση –κατόπιν προσκλήσεως– (στην αγγλική γλώσσα) στα πλαίσια του διεθνούς συνεδρίου με γενικό θέμα «Constitutionalist Theorie of Law: European Perspectives», που διοργανώθηκε από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Modena στη Modena (Ιταλία) στις 23 και 24 Οκτωβρίου 2015 (23.10.2015)

28. *Οι αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης μεταξύ περιβαλλοντικής ηθικής και δικαίου του περιβάλλοντος*

Εισήγηση με τίτλο στο 27ο Διεθνές Συνέδριο Φιλοσοφίας με θέμα «Παγκοσμιοτική Ηθική και Πολιτική σε συνάρτηση με την οικολογική φιλοσοφία και άλλα κρίσιμα θέματα», που διοργάνωσε η Διεθνής Εταιρεία Ελληνικής Φιλοσοφίας και το Διεθνές Κέντρο Ελληνικής Φιλοσοφίας και Πολιτισμού (Βουλιαγμένη – Αθήνα 11.-16. Ιουλίου 2015) (13.7.2015)

29. *Οικονομική κρίση και εξωδικαστική επίλυση διαφορών – Το παράδειγμα της διαμεσολάβησης*

Εισήγηση στα πλαίσια της 1ης Επιστημονικής Ημερίδας του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης με τίτλο «Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες», που διοργανώθηκε από το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου στην Αίθουσα Δημοτικού Θεάτρου Καλλιθέας (17.3.2016)

30. *Αριστοτελική μεσότης και σύγχρονο δίκαιο*

Εισήγηση στο συμπόσιο «Ο Αριστοτέλης σήμερα: Κράτος, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική» του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου (Αίθουσα Τελετών Παντείου Πανεπιστημίου) (15.12.2016)

31. *Δικαστική μεσολάβηση και διαμεσολάβηση στην Ελλάδα και στη Γερμανία*

Εισήγηση στην Ημερίδα Σπουδαστών 22ης και 23ης Εκπαιδευτικής Σειράς της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών με θέμα «Δικαστική μεσολάβηση και διαμεσολάβηση» (ΕΣΔι., Αμφιθέατρο «Ευάγγελος Κρουσταλάκης», Θεσσαλονίκη) (26.5.2017)

32. *Δικαιικό ενέργημα και δικαιοκή επικοινωνία*

Εισήγηση στο πλαίσιο του 7ου Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας και Ιστορία του δικαίου με γενικό θέμα «Ενέργημα, τυχαιότητα και δίκαιο» της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης (Αίθουσα Τρίτη του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Αθηναίων) (27.5.2017)

33. *Rechtsakt und Rechtskommunikation*

Εισήγηση στη γερμανική γλώσσα στο πλαίσιο της Ενδιάμεσης Συνεδρίασης – Δημερίδας 23ης/24ης Νοεμβρίου 2017 του 7ου Διεπιστημονικού Φροντιστηρίου Φιλοσοφίας και Ιστορία του δικαίου με γενικό θέμα «Ενέργημα, τυχαιότητα και δίκαιο» της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης (Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών) (24.11.2017)

34. *Ζητήματα υπεροχής μεταξύ των πηγών του δικαίου στον πολυεπίπεδο ευρωπαϊκό συνταγματισμό*

Ανακοίνωση στο διεθνές επιστημονικό συμπόσιο «50 χρόνια από το Μάη του 1968. Η Ευρώπη σε αναζήτηση για τη Δημοκρατία, την Ειρήνη, τα Δικαιώματα» που οργάνωσε το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου (14 Μαΐου 2018)

35. *«Ενώπιον του Νόμου»: Νόμος, ενοχή και καταδίκη στη «Δίκη» του Κάφκα και του Γουέλς*
Εισήγηση κατά την 6η προβολή του σεμιναρίου 'ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ - ΣΤ' ΚΥΚΛΟΣ «Έγκλημα και λογοτεχνία: Κινηματογραφική αναπαράσταση» του Εργαστηρίου αστεακής εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου & του Εργαστηρίου κοινωνικής πληροφορικής του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας (16 Απριλίου 2019)

36. *Η αρχή της αναλογικότητας στο έργο της Δήμητρας Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου*

Ανακοίνωση στην Επιστημονική Ημερίδα στη μνήμη της Καθηγήτριας Δήμητρας Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου, που διοργανώθηκε από την Εταιρεία Διοικητικών Μελετών και το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου σε συνεργασία με το ίδρυμα Μ.Στασινόπουλου με θέμα «»(Αίθουσα Τελετών Παντείου Πανεπιστημίου) (13 Δεκεμβρίου 2019)

37. Υπεροχή ισχύος και προτεραιότητα εφαρμογής στον πολυεπίπεδο ευρωπαϊκό συνταγματισμό

Ανακοίνωση στο Σεμινάριο Διοικητικού Δικαίου του Ιδρύματος Μ. Στασινόπουλου (Αίθουσα Ρακτιβάν ΣτΕ) (7 Φεβρουαρίου 2020)

11. ΜΕΛΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ & ΦΟΡΕΩΝ

- από 1988: Ιδρυτικό και τακτικό μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης (με έδρα την Αθήνα)
- από 1991: Ιδρυτικό και τακτικό μέλος της Ελληνικής Εταιρείας για την Νομοθέτηση (με έδρα την Αθήνα)
- από 1991: Τακτικό μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Νομοπληροφορικής και Δικαιοκυβερνητικής (με έδρα την Αθήνα)
- από 18-3-1991 έως 17-3-1994: Ειδικός Γραμματέας της Ελληνικής Εταιρείας για την Νομοθέτηση
- από 2000: Μέλος του Γερμανικού Παραρτήματος (Deutsche Sektion) της Διεθνούς Ένωσης Φιλοσοφίας του δικαίου και Κοινωνικής Φιλοσοφίας (Internationale Vereinigung für Rechts- und Sozialphilosophie, IVR)
- από 27-3-2003 έως 17-3-2006: Ταμίας της Ελληνικής Εταιρείας για την Νομοθέτηση
- από 9-4-2001 έως 2-10-2002: Ταμίας της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης
- από 3-10-2002 έως 18-12-2006: Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης
- από 2004: Μέλος της SIPE (Societas Iuris Publici Europaei)
- από 19-12-2006 έως 8-4-2007: Α΄ Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Δικαιοφιλοσοφικής και Δικαιοϊστορικής Ερεύνης
- από 8-3-2009 έως 17-3-2012: Β΄ Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας για την Νομοθέτηση
- από 18-3-2012 έως 2014: Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Εταιρείας για την Νομοθέτηση